Verslag inventarisatie van de vegetatie op verschillenden muren van de Nieuwekade 2026

Inleiding

De Nieuwekade langs het water van de Weerdsingel loopt van Park Paardenveld tot aan de Oudegracht bij de Zandbrug. Langs het water is een kademuur waar pleziervaartuigen en rondvaartboten kunnen aanmeren. Hiervoor heeft de gemeenten bolders en trapjes aangelegd. Vlak voor de Monicabrug loopt de weg omhoog en ontstaat er een werfmuur. Na de Monicabrug tot bijna bij de Zandbrug loopt de werfmuur door, zie kaart 1.

De muren van de Nieuwekade van de Monicabrug tot de Zandbrug zijn in 2000 door Bert Maes en Wim Vuik geïnventariseerd.

De muren van de Nieuwekade zijn op 20 september 2026 geïnventariseerd door Leonie Walters, Nine Ebben, Frans Coolen, Ton Goes, Leena Määttänen, Fabian Timpen, Menko Vlaardingerbroek, Dicky Mooiweer en Richard Janzen.

Kaart 1 Transecten van de Nieuwekade

De Nieuwekade is in vijf transecten verdeeld:

1. Kademuur-Zuid van Park Paardenveld tot de Monicabrug zonder de ruïne Het Paard.
2. De ruïne Het Paard bij de Kroonstraat.
3. Werfmuur-Zuid tot Monicabrug.
4. Kade-Noord van de Monicabrug tot de Zandbrug.
5. Werfmuur-Noord van de Monicabrug tot ca. 20 meter voor de Zandbrug.

Alleen het verticale deel van de muren is bekeken. Volgens het protocol van het meetnet muurplanten worden alle exemplaren van de muurplanten in een transect geteld per adres. Dit is hier lastig. Elk transect is wel opgedeeld in kleinere eenheden.

Indeling van de transecten.

Afbeelding 1 Voorbeeld van een deel van kademuur-Zuid.

1 Transect kademuur-Zuid.
Het eerste deel van het transect kademuur-Zuid begint bij de eerste bolder bij Park Paardenveld. In het transect kademuur-Zuid zijn 24 delen begrensd door bolders op de kade. Er zijn ook trapjes naar het water. Aan weerszijde van de trap zijn steeds twee bolders. De trap en de tweede bolder hoort bij het volgende deel van een transect, zie afbeelding 1.
Het laatste deel van het transect kademuur-Zuid loopt van de laatste bolder tot aan de Monicabrug.
Kademuur-Zuid wordt onderbroken door de ruïne Het Paard.

Afbeelding 2 Ruïne Het Paard.

2 Ruïne het Paard
Ruïne Het Paard is het restant een ouden vestingtoren ter verdediging van de stad en ligt tegenover de Kroonstraat, tegen de kademuur aan, zie afbeelding 2.
Voor de inventarisatie is Het Paard onderverdeeld in 3 delen: de ronde buitenmuur, de rechte kademuur en het min of meer horizontale deel tussen deze muren, sommige delen zijn droog en andere nat, zie afbeelding 2.
Het Paard is veel kleiner dan de andere transecten. De waarnemingen van Het Paard zijn daarom niet te vergelijken met de andere transecten.

Afbeelding 3 Zicht op transect werfmuur-Zuid vanaf de Monicabrug

3 Transect werfmuur-Zuid
Transect werfmuur-Zuid is een klein stuk vlak voor de Monicabrug waar de weg omhoogloopt tot aan de brug, zie afbeelding 3. Dit transect is niet verder verdeeld.

4 Transect kademuur-Noord
Het transect kademuur-Noord bestaat uit 10 delen begrensd door de lantaarnpalen bij de werfmuur, zie afbeelding 4. Het laatste transect loopt tot de Zandbrug.
Kademuur-Zuid is ongeveer even lang als kademuur-Noord.

5 Transect werfmuur-Noord

Transect werfmuur-Noord is in 8 delen verdeeld. Het eerste deel begint bij de Monicabrug en elk deel is verder begrensd door de lantaarnpalen, zie afbeelding 4.
De muren zijn niet allemaal op dezelfde manier gevoegd. Deel 1 tot en met 6 van Werfmuur-Noord is gevoegd met uitsparingen om muurplanten een kans te geven, zie afbeelding 4 en 8. De delen 7 en 8 zijn normaal gevoegd.

Afbeelding 4 Voorbeeld van een deel van de werfmuur-Noord.

Alle waarnemingen staan in de Exel-bijlage.
Per deel van elk transect is het aantal exemplaren van elke soort genoteerd, ook van de niet specifieke muurplanten. Dit verslag is voornamelijk gericht op de specifieke muurplanten.

Opmerkingen per soort

Muurleeuwenbek

Op het transect kademuur-Zuid groeien 261 Muurleeuwenbekken op 22 van de 24 delen.
Op het transect kademuur-Noord groeien 111 Muurleeuwenbekken op 8 van de 10 delen.
Op het transect werfmuur-Zuid groeien slechts 5 exemplaren.
Op het transect werfmuur-Noord groeien 494 exemplaren op 6 van de 8 delen. Alle in de uitgespaarde voegen.
TotaalEr zijn in het totaal 1100 Muurleeuwenbekken gevonden.

Afbeelding 5 Muurleeuwenbek op werfmuur-Noord.

Muurvaren

Op 7 van de 24 delen van transect kademuur-Zuid groeien samen 21 Muurvarens.
Op 5 van de 10 delen van transect kademuur-Noord groeien totaal 52 Muurvarens.
Op alle delen van het transect werfmuur-Noord groeien samen 158 Muurvarens. De meeste exemplaren groeien in de uitgespaarde voegen maar een aantal ook op gewone voegen, zoals op afbeelding 6.
Totaal er zijn 214 Muurvarens gevonden.

Afbeelding 6 Muurvaren op werfmuur Noord

Tongvaren

Op 17 van de 24 delen van transect kademuur-Zuid groeien totaal 32 Tongvarens.
Op Het Paard groeien op alle drie de delen samen 32 Tongvarens.
Op werfmuur-Zuid groeien 3 Tongvarens.
Op 2 van de 8 delen van transect werfmuur-Noord groeien totaal 6 Tongvarens.
Er zijn totaal 144 tongvarens gevonden.

Muurfijnstraal
Deze soort komt alleen voor op transect kademuur-Zuid.
Verspreid over 7 van de 24 delen groeien 81 Muurfijnstralen.
De meeste exemplaren, 76, groeien in de eerste twee delen van transect kademuur-Zuid.
Er zijn in totaal 81 Muurfijnstralen gevonden.

Steenbreekvaren
Verspreid over 7 van de 24 delen van kademuur-zuid groeien in het totaal 54 Steenbreekvarens.
Op kademuur-Noord groeit 1 Steenbreekvaren, zie afbeelding 7.
Op twee delen van werfmuur-Noord groeien samen 3 exemplaren.
Er zijn in totaal 58 Steenbreekvarens gevonden.

Afbeelding 7 Muurvaren, Steenbreekvaren en Muurleeuwenbek op kademuur-Noord

Mannetjesvaren
Verspreid over 7 van de 24 delen van kademuur-Zuid groeien in het totaal 19 Mannetjesvarens.
Verspreid over slechts 2 van de 10 delen van kade-Noord groeien in het totaal 8 exemplaren.
Op werfmuur-Zuid groeit 1 Mannetjesvaren ondanks dat daar geen opengelaten voegen zijn.
Op de kademuur van Het Paard groeien 8 Mannetjesvarens.
Verspreid over 7 van de 8 delen van werfmuur-Noord groeien 13 Mannetjesvarens. Deze groeien alleen in de uitgespaarde voegen van werfmuur-Noord, zie afbeelding 8.
Er zijn in totaal 49 mannetjesvarens gevonden.

Afbeelding 8 Mannetjesvaren op werfmuur-Noord in een open voeg.

Eikvaren
Op deel 3 van kademuur-Noord groeien 6 Eikvarens.
Op deel 7 van kademuur-Noord groeien 10 Eikvarens.
Totaal zijn 16 Eikvarens gevonden.

Afbeelding 9 Eikvaren op kademuur-Noord

Wit vetkruid
Op deel 11 van sector kademuur-Zuid groeien 8 exemplaren van Wit vetkruid.
Op deel 6 van kademuur-Noord groeien 2 exemplaar Wit vetkruid.
Totaal zijn 10 exemplaren van Wit vetkruid gevonden.

Klein glaskruid
Alleen op deel 22 van kademuur-Zuid groeit 1 Klein glaskruid.
Alleen op deel 3 van werfmuur-Noord groeit 1 Klein glaskruid.
Totaal zijn 2 exemplaren van Klein glaskruid gevonden.

Smalle IJzervaren
Alleen op deel 6 van kademuur-Zuid groeit 1 Smalle ijzervaren.

Afbeelding 10 Smalle ijzervaren op kademuur-Zuid

Vergelijking tussen de muren.

1 Vergelijking tussen kademuur-Zuid en kademuur-Noord

Kademuur-Zuid is ongeveer even lang als kademuur-Noord.
Op kademuur-Zuid komen 9 specifieke soorten muurplanten voor. Op kademuur-Noord 6.
Het aantal planten is op kademuur-Zuid (648) is meer dan op kademuur-Noord (202).
Aan kademuur-Noord liggen meer en langduriger rondvaartboten dan aan kademuur-Zuid. De rondvaartboten zorgen voor meer schaduw en waarschijnlijk ook mechanische schade. Dit verklaart waarschijnlijk het verschil in begroeiing.
In 2000 is transect Noord ook bekeken door Bert Maes en Wim Vuik. Op de kademuur zijn toen 28 Mannetjesvarens en 5 Tongvarens gevonden.

2 Vergelijking tussen de werfmuren

Het ene deel van werfmuur-Noord heeft opengelaten voegen, het andere deel niet. In het deel met opengelaten voegen groeien meer soorten en veel meer planten dan waar geen open voegen zijn, zie tabel 1.

Tabel 1 Vergelijking tussen werfmuren met en zonder opengelaten voegen

	Werfmuur Noord		Werfmuur-Zuid
	Open gelaten voegen deel 1 t/m 6	Gesloten voegen deel 7 en 8	Gesloten voegen
Muurleeuwenbek	494	3	5
Muurvaren	155	3	
Mannetjesvaren	10		1
Tongvaren	6		4
Steenbreekvaren	3		
Totaal aantal planten	**668**	**6**	**10**

De voegen werden opengelaten om te kijken of muurplanten zich hierdoor beter kunnen vestigen, zie afbeelding 5.
Vooral Muurleeuwenbek (494), Muurvaren (158) en Mannetjesvaren (10) profiteren van de opengelaten voegen.
In 2000 vonden Bert Maes en Wim Vuik geen muurplanten op werfmuur-Noord. Niels Eimers vond in 2016 al wel planten op werfmuur-Noord. Deze zijn toen niet geteld.

Werfmuur-Zuid is gewoon gevoegd net als de delen 7 en 8 van werfmuur-Noord. Op beide muren met gesloten voegen groeien maar weinig muurplanten en weinig soorten, zie tabel 1.

Dit maakt duidelijk dat open voegen het vestigen van muurplanten bevordert.

De ruïne Het Paard creëert zo'n ander milieu voor planten dan de andere muren, dat deze niet goed te vergelijken is met de andere muren.
Op de rechte muur, het verlengde van de kademuur, groeien 40 Muurleeuwenbekken, 18 Tongvarens en 8 Mannetjesvarens.
Op de ronde buitenmuur, aan de buitenkant daarvan, groeien 89 Muurleeuwenbekken en 4 Tongvarens.
Op het min of meer horizontale deel tussen de ronde muur en de rechte kademuur groeien 10 Tongvarens en veel verschillende plantensoorten zoals Grote kattenstaart, Avondkoekoeksbloem, Smalle weegbree, grassen e.d., zie afbeelding 2. Alleen de muurplanten zijn geteld.

Samenvatting

De muren van de Nieuwekade bevatten veel muurplanten. Het experiment met open laten van voegen bij Werfmuur-Noord heeft vooral een positief effect gehad op het voorkomen van Muurleeuwenbek, Muurvaren en Mannetjesvaren.

Enkele opmerkingen

Op werfmuur-Noord groeien ook soorten die daar niet worden verwacht zoals Grasklokje, Akelei en Glad walstro.

In deel 2 van kademuur-Zuid groeit een vlinderstruik. Deze is nu nog zo klein dat hij gemakkelijk te verwijderen is, voordat deze de muur ontzet.

Tabel 2 Waarnemingen van de muurplanten op de Nieuwekade										
Specifieke muurplanten	**Kademuur- Zuid met 24 delen**		**Kademuur -Noord met 10 delen**		**Werfmuur-Zuid**	**Werfmuur-Noord met 8 delen**		**Het Paard met 3 delen**		
Aantal soorten specifieke muurplanten	**9**		**6**		**3**	**6**		**3**		
	totaal aantal exemplaren	**aantal sector-delen**	**totaal aantal exemplaren**	**aantal sector-delen**	**totaal aantal exemplaren**	**totaal aantal exemplaren**	**aantal sector-delen**	**totaal aantal exemplaren**	**aantal sector-delen**	**totaal aantal exemplaren**
Muurleeuwenbek	361	22	111	8	5	494	6	129	2	1100
Muurvaren	21	7	52	5		158	8			231
Tongvaren	102	17			4	6	2	32	3	144
Muurfijnstraal	81	7								81
Steenbreekvaren	54	7	1	1		3	2			58
Mannetjesvaren	19	7	8	2	1	13	7	8	1	49
Eikvaren			16	2						16
Wit vetkruid	8	1	2	1						10
Klein glaskruid	1	1				1	1			2
Smalle ijzervaren	1	1								1
totaal aantal soorten per sector	**648**		**202**		**10**	**671**		**169**		
Geen specifieke muurplanten										
Gewoon biggenkruid	1									
Vlinderstruik	1									
Zwart Tandzaad	1							2		
Duizendblad	1									
Hertshoornweegbree	5									
Wolfspoot	34			1				veel		
Basterdwederik spec.	1									
toorts spec.	2									
Moerasspirea	1									
Bezemkruiskruid	2									
Harig wilgenroosje	5									
Ooievaarsbek spec.			1							
Grasklokje			1			7				
Akelei						1				
Glad kadestro						2				